

คู่มือแนะนำการให้น้ำพืชอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยค่า ETo ฉบับสมบูรณ์

"แม่นยำ ประหยัดทรัพยากร เพิ่มคุณภาพผลผลิต"

ค่า ETo คืออะไร?

ETo (Reference Evapotranspiration) หรือ "ค่าการระเหยน้ำของพืชอ้างอิง" คือ ดัชนีชี้วัดสภาพอากาศที่บอกถึง "ความต้องการน้ำของบรรยากาศ"

เพื่อให้เห็นภาพง่ายขึ้น ให้เปรียบเทียบกับ "การตากผ้า"

- วันที่มีค่า ETo สูง: (แดดจัด ลมแรง อากาศแห้ง) น้ำจะระเหยออกจากเสื้อผ้าเร็วมาก = พืชต้องการน้ำมาก
- วันที่มีค่า ETo ต่ำ: (ฟ้าครึ้ม ความชื้นสูง ลมนิ่ง) น้ำระเหยช้า = พืชต้องการน้ำน้อย

ประโยชน์ของการใช้ค่า ETo:

ช่วยให้เกษตรกรทราบปริมาณน้ำที่พืชเสียไปในแต่ละวัน เพื่อทำการเติมน้ำกลับคืนให้ดินได้อย่างเหมาะสม ไม่มากจนสิ้นเปลืองและไม่น้อยจนพืชชะงักการเติบโต

หลักการคำนวณปริมาณน้ำ

การให้น้ำที่ถูกต้องต้องคำนึงถึง 2 ปัจจัยหลัก คือ สภาพอากาศ (ETo) และ ชนิดพืช (Kc) โดยคำนวณดังนี้:

$$\text{ปริมาณน้ำที่พืชต้องการใช้น้ำจริง (ETc)} = \text{ค่าสภาพอากาศ (ETo)} \times \text{ค่าสัมประสิทธิ์พืช (Kc)}$$

1. **ค่าสภาพอากาศ (ETo):** ติดตามข้อมูลรายวันจากกรมอุตุนิยมวิทยา หรือหน่วยงานในพื้นที่ (หน่วยเป็น มิลลิเมตร/วัน)
2. **ค่าสัมประสิทธิ์พืช (Kc):** ค่าความต้องการน้ำเฉพาะของพืชแต่ละชนิดและช่วงอายุ (ดูได้จากตารางมาตรฐาน)

ตารางค่าสัมประสิทธิ์พืช (Kc) มาตรฐาน

ค่า Kc เป็นตัวบอกว่าพืชชนิดนั้นๆ ต้องการน้ำมากหรือน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับค่ามาตรฐาน

1. กลุ่มพืชไร่ (Field Crops)

ระยะการเจริญเติบโต	ข้าวนาปี/ปรัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มันสำปะหลัง	อ้อย
ระยะเริ่มปลูก/ตั้งตัว	1.15	0.40	0.35	0.45
ระยะเจริญเติบโตทางลำต้น	1.25	0.80	0.60	0.80
ระยะสร้างผลผลิต/ออกดอก ⚠	1.20	1.20	1.00	1.15
ระยะก่อนเก็บเกี่ยว	1.00	0.50	0.40	0.75

⚠ หมายเหตุ: ระยะสร้างผลผลิต คือช่วงวิกฤตที่พืชมีความต้องการน้ำสูงสุด เพื่อสะสมอาหาร หากขาดน้ำในช่วงนี้จะกระทบต่อปริมาณผลผลิตโดยตรง

2. กลุ่มไม้ผล (Fruit Trees)

ระยะการเจริญเติบโต	ทุเรียน	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา
ระยะใบปกติ/ใบเพสลาด	0.65	0.90	1.00
ระยะออกดอก/สะสมอาหาร	0.60	0.90	0.60
ระยะผลขยายขนาด ⚠	0.90	1.00	-

(แหล่งข้อมูลอ้างอิง: สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน, 2554 และ FAO Irrigation and Drainage Paper No. 56)

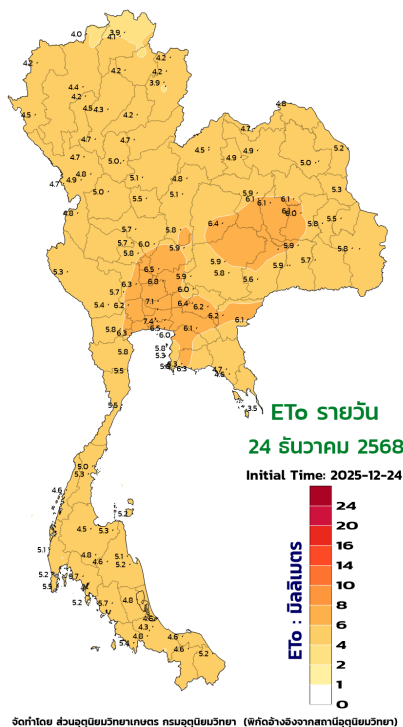
ตัวอย่างการนำไปใช้จริง

ตัวอย่าง: แปลงปลูก "ข้าวโพด" อยู่ในช่วง "ออกฝัก/สร้างเมล็ด"

1. ข้อมูลอากาศ: ตรวจสอบค่า **ETo** ประจำวัน ได้ค่าเท่ากับ **5.0 มิลลิเมตร**
2. ข้อมูลพืช: ตรวจสอบตารางค่า **Kc** ของข้าวโพดระยะสร้างผลผลิต ได้ค่าเท่ากับ **1.2**

การคำนวณ: $5.0 (ETo) \times 1.2 (Kc) = 6.0$ มิลลิเมตร

✓ สรุป: เกษตรกรควรให้น้ำแก่พืชในปริมาณเทียบเท่าความสูงน้ำ 6 มิลลิเมตร
(หมายเหตุ: เกษตรกรควรนำค่าที่ได้ ไปเทียบกับอัตราการจ่ายน้ำของระบบชลประทานในแปลงของท่าน เพื่อแปลงเป็นระยะเวลาเปิดป้อนน้ำ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (Recommendations)

1. กรณีมีฝนตก: ให้น้ำปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ ลบออกจากค่าที่คำนวณได้ หากปริมาณฝนมากกว่าค่าที่คำนวณได้ ให้งดการให้น้ำ
2. การสังเกตดิน: ควรตรวจสอบความชื้นในดินจริงร่วมด้วยเป็นระยะ
3. การปรับค่า Kc: ค่าในตารางเป็นค่ามาตรฐาน หากมีการปลูกพืชระยะชิด หรือมีพืชคลุมดินหนาแน่น อาจจำเป็นต้องปรับเพิ่มปริมาณน้ำเล็กน้อย